

การแสดงของกะเหรี่ยงคริสต์บ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2545

นางบุษบา รอดอัน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2573-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

19 2548

I 210A0321

DANCE OF CHRISTIAN KARENS AT BAN PADENG IN
PHETCHABURI PROVINCE, 2002.

Mrs. Busaba Rodon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Dance

Department of Dance

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2573-6

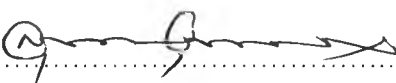
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การแสดงของกะเหรี่ยงคริสต์บ้านป่าเต็ง จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2545
โดย   นางบุษบา รอดอัน
สาขาวิชา   นาฏยศิลป์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์วิชชุตา วุฒาทิตย์

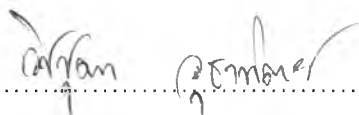

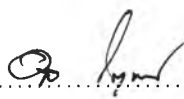
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณรงค์ พรุ่งใจจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุพล วิรุฬห์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์วิชชุตา วุฒาทิตย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์อนุกูล โจนสุขสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ)

บุษบา รอดอัน : การแสดงของกะเหรี่ยงคริสต์บ้านปาเต็ง จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2545 (DANCE OF CHRISTIAN KARENS AT BAN PADENG IN PHETCHABURI PROVINCE, 2002) อ.ที่ปรึกษา: อาจารย์วิชชุตา วุฑฒิตย์, 365 หน้า. ISBN 974-17-2573-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาการแสดงของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ ซึ่งศึกษาจากเอกสารงานที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ครูผู้สอนรำ นักแสดง ประชาชนชาวกะเหรี่ยงและการสังเกตจากการแสดงจริงจำนวน 3 ครั้ง ตลอดจนการฝึกหัดของผู้วิจัยกับครูผู้สอนรำในแต่ละชุด

ผลจากการศึกษาพบว่า การแสดงของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ มีด้วยกัน 4 ชุด คือ รำตง รำกระทปไม้ไผ่ รำดำข้าว และการแสดงเพลงกล่อมลูก สำหรับการแสดงทั้ง 4 ชุด มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือ รำตง เป็นการรำอวยพรของชาย-หญิง โดยรำเป็นคู่ ๆ รำกระทปไม้ไผ่ เป็นการรำของชาย-หญิง จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นผู้เคาะจังหวะ 12 คน ผู้แสดง 8 คน โดยใช้ไม้ไผ่ จำนวน 12 ลำ เป็นอุปกรณ์ประกอบการรำดังกล่าว รำดำข้าว เป็นการรำที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการแสดงเพลงกล่อมลูก เป็นการแสดงที่มุ่งเน้นให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

การแสดงของกะเหรี่ยงคริสต์บ้านปาเต็ง จังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ การใช้พลังในการเคลื่อนไหวของเท้า ที่ให้ความรู้สึกหนักและเบาสลับกันไป มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ใช้การก้าวกระโดดไปข้างหน้าและบังคับส่วนของมือและเท้าไม่มากนัก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การรำ 4 ชุด มีลักษณะท่ารำที่แตกต่างกัน โดยมีลักษณะเด่น ดังนี้ รำตงเป็นการก้าวเท้าที่มีช่วงความกว้างระหว่างเท้าทั้งสองข้างระยะสั้นประมาณ 25 เซนติเมตร เพื่อให้สามารถแตะเท้าไปด้านหน้าด้านข้างได้เท่านั้น และมีการแปรแถวไปด้านหน้าด้านข้าง โดยสลับตำแหน่ง ชาย-หญิง รำกระทปไม้ไผ่ มีการก้าวกระโดดที่เน้นการโน้มลำตัวไปด้านหน้า เพื่อให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในลักษณะวงกลมทวนและตามเข็มนาฬิกา รำดำข้าว เน้นการใช้เท้าก้าวกระโดด ก้าวเท้าแตะตามจังหวะ ซึ่งผู้แสดงทั้งสองฝ่ายต่างสลับตำแหน่งและหน้าที่กัน โดยเป็นฝ่ายรำและฝ่ายดำข้าว การรำเพลงกล่อมลูก เป็นกิริยาท่าทางการอุ้มลูก การไกวเปลของผู้เป็นพ่อ-แม่ที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีต่อลูก และอนาคตของชนเผ่า

การแสดงของชาวกะเหรี่ยงคริสต์ เป็นส่วนหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของกลุ่มชน ดังนั้นจึงควรมานำเผยแพร่แก่สาธารณชน และอนุรักษ์ไว้เพื่อให้เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มนี้สืบไป

ภาควิชา นาฏยศิลป์
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4486560835 : MAJOR THAI CLASSICAL DANCE

KEY WORD : CHRISTIAN KARENS / RAM TONG, RAM KARTOBMAIPAI, RAM TAM KAO, PLENG KLOM LOOK / BAN PADENG VILLIGE / PETCHABURI PROVINCE

BUSABA RODON : DANCE OF CHRISTIAN KARENS AT BAN PADENG IN PETCHABURI PROVINCE, 2002. THESIS ADVISOR : VIJUTA VUDHADITYA, 365 pp. ISBN 974-17-2573-6

This thesis aims at studying the historical development and dance of Christian Karens at Padeng village in Petchaburi province, 2002. Research methodology includes reviewing related documents, interviewing teachers performers, and observers at the dance events, observation of 3 actual performances, and practice with the teachers.

Research finds that the performance has 4 different parts. Ram Tong, pairs of male and female dancers greets the audience, Ram Kartobmaipai performed by 4 pairs of dancers within the frame of 6 pairs of bamboo clapping poles. Ram Tam Kao performed by 3 pairs of dancers presenting agriculture life. Pleng Klom Look performed by a pair of dancers who act as father and mother of a child in a cradle depicting love and the future life of the Karen tribe. Karen Dance focuses on foot steps, learning forward alternates with heavy and light punctuality.

Karen dance is a part of community life worth presenting to public at large and should be preserved as an ethnic cultural heritage.

Department   Dance
Field of study   Thai   Dance
Academic year   2002

Student's signature... *Busaba Rodon*
Advisor's signature... *Vijuta Vudhaditya*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ และ อาจารย์ วิชชุตา วุฒาทิตย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจน อาจารย์อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา กล่ำเจริญ ที่ให้การช่วยเหลือ แนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ตลอดจนเอาใจใส่ดูแลด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนอรุณประดิษฐ จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้กรุณาสนับสนุนทุน ในการศึกษาครั้งนี้ อีกทั้ง อาจารย์สมบัติ วิโรจน์ประสิทธิ์ นายพงษ์พันธ์ จันทฤทธิ์ นายฉ่ำทุ ชูชาติ และชาวคณะคริสต์บ้านป่าแดง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและอนุเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ น้อง เพื่อน นิสิตศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ตลอดจนเป็นกำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัย ขอขอบคุณ บิดา - มารดา ญาติพี่น้องในครอบครัวทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ ด้วยดีเสมอมา ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณ บิดา- มารดาและครูอาจารย์ทุกท่าน จนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา อันเป็นเป้าหมายในชีวิต สืบไป

บุษบา รอดอัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ด
สารบัญแผนผัง.....	ต
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2	
ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยงและการร่ำของชาวกะเหรี่ยง.....	7
2.1 ความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง.....	8
2.1.1 การอพยพของกะเหรี่ยงสู่ประเทศไทย.....	8
2.1.2 การอพยพของกะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี.....	9
2.2 ลักษณะทางกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยง.....	12
2.2.1 เชื้อชาติของชาวกะเหรี่ยง.....	13
2.2.1.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	13
2.2.1.2 ลักษณะนิสัย และความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว.....	13
2.2.1.3 การตั้งครอบครัว.....	14
2.2.1.4 การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว.....	14
2.2.1.5 เครือญาติและความสัมพันธ์ในเครือญาติ.....	15
2.2.1.6 การปกครอง และความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน.....	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง	17
2.3.1 ลักษณะทางสังคมของชาวกะเหรี่ยง	17
2.3.1.1 การแต่งกาย	18
2.3.1.2 สถานที่อยู่และลักษณะที่อยู่อาศัย	23
2.3.1.3 อาหาร	28
2.3.1.4 การประกอบอาชีพและเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ประกอบอาชีพ	30
2.3.2 ลักษณะทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง	36
2.3.2.1 ภาษา	36
2.3.2.2 เพลงพื้นบ้าน	40
2.3.2.3 คติความเชื่อ	43
2.3.2.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี	43
2.4 การละเล่น	48
2.5 ความเป็นมาของการรำในกลุ่มชนชาวกะเหรี่ยง	49
2.5.1 รำตงหรือจี่ดาว	50
2.5.2 รำกระทบไม้ไผ่หรือจี่วะ	51
2.5.3 รำดำข้าว หรือจี่กริ	53
2.5.4 การแสดงพลงกล่อมลูก หรือท้วมิโพล	55
สรุป	56
บทที่ 3 องค์ประกอบในการรำ	58
3.1 รำตงหรือรำจี่ดาว	58
3.1.1 ผู้แสดง	58
3.1.2 การแต่งกาย	60
3.1.3 เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้แสดง	76
3.1.4 โอกาสและเวลาในการแสดง	84
3.1.5 สถานที่แสดง	85
3.1.6 ลักษณะการรำตง	88

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.7 การสืบทอดการแสดง	89
3.2 รำกระทบไม้ไผ่หรือจี้วะ	89
3.2.1 ผู้แสดง	90
3.2.2 การแต่งกาย	91
3.2.3 เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้	99
3.2.4 สถานที่ใช้แสดง	101
3.2.5 โอกาสที่ใช้แสดง	104
3.2.6 อุปกรณ์ในการแสดง	105
3.2.7 ลักษณะการรำกระทบไม้ไผ่	108
3.2.8 การสืบทอดการแสดง	119
3.3 รำดำข้าว	119
3.3.1 ผู้แสดง	119
3.3.2 การแต่งกาย	120
3.3.3 เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้บรรเลง	130
3.3.4 โอกาสและเวลาในการแสดง	138
3.3.5 สถานที่แสดง	140
3.3.6 อุปกรณ์ในการแสดง	142
3.3.7 ลักษณะการรำดำข้าว	143
3.3.8 การสืบทอดการแสดง	147
3.4 เพลงกล่อมลูกหรือท้วมิโพล	148
3.4.1 ผู้แสดง	148
3.4.2 การแต่งกาย	148
3.4.3 เพลงที่ใช้ร้อง	155
3.4.4 โอกาสและเวลาในการแสดง	156
3.4.5 สถานที่แสดง	157
3.4.6 อุปกรณ์ในการแสดง	158
3.4.7 ลักษณะการแสดงเพลงกล่อมลูก	163
สรุป	164

สารบัญ (ต่อ)

ญ

	หน้า
บทที่ 4 การร่าของชนชาวกะเหรี่ยง	167
4.1 ร่าตง	167
4.1.1 กระบวนท่าร่าตง	168
4.1.2 การวิเคราะห์ท่าร่าตง	219
4.2 ร่ากระทบไม้ไผ่หรือจี้วะ	224
4.2.1 กระบวนท่าร่าวงกลม ทวนเข็มนาฬิกา	226
4.2.2 การวิเคราะห์ท่าร่ากระทบไม้ไผ่	256
4.3 ร่าดำข้าวหรือจี้กริ	260
4.3.1 ลักษณะท่าร่าดำข้าว	260
4.3.2 การวิเคราะห์ท่าร่าดำข้าว	263
4.4 การแสดงเพลงกล่อมลูก	285
4.4.1 ลักษณะท่าแสดงเพลงกล่อมลูก	285
4.4.2 การวิเคราะห์ท่าแสดงเพลงกล่อมลูก	286
สรุป	296
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	304
รายการอ้างอิง	316
ภาคผนวก	319
ภาคผนวก ก. ภูมิหลังและสภาพสังคมของกลุ่มชนชาวกะเหรี่ยง	320
ภาคผนวก ข. ประวัติครูสอนร่ากะเหรี่ยงและผู้ให้ข้อมูลการร่ากะเหรี่ยง	328
ภาคผนวก ค. สถานที่ที่ใช้ฝึกซ้อมการร่ากะเหรี่ยงและการแสดงร่ากะเหรี่ยง ทั้งในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดจนถึงระดับประเทศ	361
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	365

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	การแต่งกายของผู้ชายชาวกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม..... 19
ภาพที่ 2.2	การแต่งกายของผู้ชายชาวกะเหรี่ยงปัจจุบัน..... 20
ภาพที่ 2.3	การแต่งกายด้านหน้า ด้านหลังของผู้หญิงสาวโสด..... 21
ภาพที่ 2.4	การแต่งกายของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว..... 22
ภาพที่ 2.5	สถานที่อยู่ของชนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ตามหุบเขา..... 27
ภาพที่ 2.6	ลักษณะของเตาไฟในการใช้ประกอบอาหารของกะเหรี่ยง..... 29
ภาพที่ 2.7	กะเหรี่ยงยังนิยมทอผ้าแบบเข็มขัดคาดหลัง Back Strap Loom..... 31
ภาพที่ 2.8	ครกกระเดื่อง..... 33
ภาพที่ 2.9	ครกตำข้าว..... 34
ภาพที่ 2.10	โงเป็นภาชนะของชาวกะเหรี่ยงนิยมนำมาสะพายหลังเมื่อเข้าป่าและล่าสัตว์..... 35
ภาพที่ 3.1	การแต่งกายของผู้แสดงชาย แบบดั้งเดิม..... 60
ภาพที่ 3.2	ผ้าโพกศีรษะของผู้แสดงชาย..... 61
ภาพที่ 3.3	การแต่งกายของผู้แสดงหญิง ด้านหน้า-ด้านหลัง..... 62
ภาพที่ 3.4	การแต่งกายของผู้แสดงหญิง แบบดั้งเดิม..... 63
ภาพที่ 3.5	ผ้าโพกศีรษะของผู้แสดงฝ่ายหญิง..... 64
ภาพที่ 3.6	การไว้ผมยาวของผู้หญิงกะเหรี่ยง..... 65
ภาพที่ 3.7	การแต่งกายแบบปัจจุบัน (แบบสากล)..... 66
ภาพที่ 3.8	เสื้อกะเหรี่ยงของผู้แสดงชาย..... 67
ภาพที่ 3.9	เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาวของผู้แสดงฝ่ายชาย..... 68
ภาพที่ 3.10	กางเกงขาขาวสีดำ ของผู้แสดงฝ่ายชาย..... 69
ภาพที่ 3.11	การแต่งกายของผู้แสดงหญิงในการรำตง..... 71
ภาพที่ 3.12	เสื้อกะเหรี่ยง ของผู้แสดงหญิง..... 72
ภาพที่ 3.13	ผ้าชิ้นปล้อง ของผู้แสดงฝ่ายหญิง..... 73
ภาพที่ 3.14	ผ้าคาดศีรษะของผู้แสดงฝ่ายหญิงในการรำตง..... 74
ภาพที่ 3.15	ลักษณะการผูกศีรษะของผู้แสดงฝ่ายหญิง..... 75
ภาพที่ 3.16	กลอง..... 76
ภาพที่ 3.17	ฆ้อง..... 78
ภาพที่ 3.18	ฉิ่ง..... 79

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.19 ฉาบ.....	80
ภาพที่ 3.20 ตง ทำจากไม้ไผ่.....	81
ภาพที่ 3.21 ผู้กระทบไม้ไผ่จำนวน 12 คน.....	90
ภาพที่ 3.22 การแต่งกายของผู้แสดงฝ่ายชาย.....	92
ภาพที่ 3.23 การแต่งกายของผู้ชายด้านหลัง.....	93
ภาพที่ 3.24 การแต่งกายด้านหน้าและด้านหลังของผู้แสดงฝ่ายหญิง.....	95
ภาพที่ 3.25 ชุดกระโปรงยาวสีขาวยาวระดับข้อเท้า ของผู้แสดงหญิง.....	96
ภาพที่ 3.26 ขนาดของผ้าคาดศีรษะ.....	97
ภาพที่ 3.27 ผ้าคาดสะเอวของผู้แสดงฝ่ายหญิง.....	98
ภาพที่ 3.28 กลอง.....	99
ภาพที่ 3.29 ขนาดของไม้ไผ่จำนวน 14 ลำ.....	105
ภาพที่ 3.30 ลักษณะการวางไม้ไผ่ในการแสดงจังหวะซัด.....	106
ภาพที่ 3.31 ลักษณะการวางไม้ไผ่ในการแสดงจังหวะท่า.....	107
ภาพที่ 3.32 รูปแบบการแสดงรำกระทบไม้ไผ่.....	118
ภาพที่ 3.33 การแต่งกายของผู้แสดงชาย ในการรำท่าข้าว.....	122
ภาพที่ 3.34 การแต่งกายของผู้แสดงฝ่ายชาย.....	124
ภาพที่ 3.35 กางเกงขายาวสีดำ ของผู้แสดงฝ่ายชาย.....	125
ภาพที่ 3.36 เสื้ออกเหรียญของผู้แสดงฝ่ายชาย.....	126
ภาพที่ 3.37 การแต่งกายแบบสากลประยุกต์.....	128
ภาพที่ 3.38 เสื้ออกเหรียญ ของผู้แสดงฝ่ายหญิง.....	129
ภาพที่ 3.39 ผ้าขึ้นปล้องของผู้แสดงฝ่ายหญิง.....	130
ภาพที่ 3.40 กลอง.....	131
ภาพที่ 3.41 กีตาร์โปร่ง หรือคะทา.....	133
ภาพที่ 3.42 วิธีการตีกลอง.....	134
ภาพที่ 3.43 วิธีการดีดกีตาร์.....	135
ภาพที่ 3.44 การรำท่าข้าวในงานคริสตมาสของกลุ่มชาวกะเหรี่ยง ปีพ.ศ.2539.....	139
ภาพที่ 3.45 ไม้ไผ่ที่ใช้ประกอบการแสดงรำท่าข้าว.....	142
ภาพที่ 3.46 การแต่งกายของผู้แสดงหญิง.....	149

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.47	เลือกกะเทรียงของผู้แสดงฝ่ายหญิง..... 150
ภาพที่ 3.48	ผ้าโพกศีรษะของผู้แสดงฝ่ายหญิง..... 151
ภาพที่ 3.49	การแต่งกายของผู้แสดงฝ่ายชาย..... 152
ภาพที่ 3.50	เลือกกะเทรียงของผู้แสดงฝ่ายชาย..... 153
ภาพที่ 3.51	โสร่งของผู้แสดงชาย..... 154
ภาพที่ 3.52	ขนาดของผ้าที่ใช้พับเป็นตัวเด็ก..... 158
ภาพที่ 3.53	วิธีพับผ้าเพื่อใช้แทนตัวเด็ก..... 160
ภาพที่ 3.54	วิธีการสาธิตผูกเปล..... 161
ภาพที่ 3.55	เปลที่ผูกเสร็จแล้ว..... 162
ภาพที่ 4.1	ลักษณะการรำตง..... 170
ภาพที่ 4.2	ท่าคว่ำมือระดับหน้าขาด้านซ้าย..... 171
ภาพที่ 4.3	ท่าวาดแขนชูไปด้านขวา..... 172
ภาพที่ 4.4	ท่าป้องกัน..... 173
ภาพที่ 4.5	ท่าตบมือด้านขวา..... 174
ภาพที่ 4.6	ท่าเหวี่ยงมือด้านหน้า..... 175
ภาพที่ 4.7	ท่าเหวี่ยงมือ ด้านซ้าย..... 176
ภาพที่ 4.8	ท่าสับัดมือขวาระดับศีรษะด้านขวา..... 177
ภาพที่ 4.9	ท่าตั้งวง ด้านขวา..... 178
ภาพที่ 4.10	ท่าสับัดมือด้านซ้าย..... 179
ภาพที่ 4.11	ท่าตั้งวง ด้านซ้าย..... 180
ภาพที่ 4.12	ท่าตั้งมือขวา ด้านหน้า..... 181
ภาพที่ 4.13	ท่าตั้งมือซ้ายด้านหน้า..... 182
ภาพที่ 4.14	ท่าตบมือระดับอก..... 183
ภาพที่ 4.15	ท่าตั้งมือซ้าย ด้านหน้า..... 184
ภาพที่ 4.16	ท่าตั้งมือขวา ด้านหน้า..... 185
ภาพที่ 4.17	ท่านั่ง ชูมือขวา..... 186
ภาพที่ 4.18	ท่าสลับแถวด้านขวา..... 187
ภาพที่ 4.19	ท่าสลับแถวตรงกัน..... 188

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.20	ท่าสลับแถวด้านซ้าย..... 189
ภาพที่ 4.21	ท่าตั้งวงด้านซ้าย..... 190
ภาพที่ 4.22	ท่าสลับแถวตั้งวงขวา..... 191
ภาพที่ 4.23	ท่าสลับแถวตรงกัน..... 192
ภาพที่ 4.24	ท่าสลับแถวตั้งวงขวา..... 193
ภาพที่ 4.25	ท่าตั้งวงด้านซ้าย..... 194
ภาพที่ 4.26	ท่ายืนสลับมือ ด้านซ้าย..... 195
ภาพที่ 4.27	ท่าสลับมือด้านซ้าย..... 196
ภาพที่ 4.28	ท่ายืนสลับมือด้านขวา..... 197
ภาพที่ 4.29	ท่านั่งสลับมือด้านขวา..... 198
ภาพที่ 4.30	ท่านั่งสลับมือด้านซ้าย..... 199
ภาพที่ 4.31	ท่ายืนสลับมือด้านซ้าย..... 200
ภาพที่ 4.32	ท่านั่งสลับมือด้านขวา..... 201
ภาพที่ 4.33	ท่ายืนสลับมือด้านขวา..... 202
ภาพที่ 4.34	ท่าวาดมือด้านขวาระดับศีรษะ..... 203
ภาพที่ 4.35	ท่าป้องกัน ด้านขวา..... 204
ภาพที่ 4.36	ท่าวาดมือด้านซ้าย..... 205
ภาพที่ 4.37	ท่าป้องกัน ด้านซ้าย..... 206
ภาพที่ 4.38	ท่ากำมือ..... 207
ภาพที่ 4.39	ท่ากำมือด้านขวา..... 208
ภาพที่ 4.40	ท่ากำมือด้านซ้าย..... 209
ภาพที่ 4.41	ท่ากำมือระดับอก..... 210
ภาพที่ 4.42	ท่าพนมมือด้านหน้าระดับปาก..... 211
ภาพที่ 4.43	ท่ากำมือขวายกเข้าขวา..... 212
ภาพที่ 4.44	ท่าย่อเท้า..... 213
ภาพที่ 4.45	ท่ากำมือขวาย่อเท้า..... 214
ภาพที่ 4.46	ท่าย่อเท้า..... 215
ภาพที่ 4.47	ท่าย่อเท้า..... 216

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.48	ท่าชูมือด้านขวา..... 217
ภาพที่ 4.49	ท่าม้วนมือสูง ด้านขวา ย่ำเท้า..... 218
ภาพที่ 4.50	ผู้แสดงรำกระทบไม้ไผ่ในกระบวนท่าร่างกลมทวนเข็มนาฬิกา..... 226
ภาพที่ 4.51	ท่าก้าวเท้าขวาในไม้ไผ่ในจังหวะห่าง..... 228
ภาพที่ 4.52	ท่าก้าวเท้าซ้ายในไม้ไผ่จังหวะห่าง..... 229
ภาพที่ 4.53	ท่าก้าวเท้าขวาในไม้ไผ่ จังหวะห่าง..... 230
ภาพที่ 4.54	ท่าก้าวเท้าซ้ายข้ามไม้ไผ่ ในจังหวะชิด..... 231
ภาพที่ 4.55	ท่าหมุนตัว รอจังหวะ..... 232
ภาพที่ 4.56	ท่าก้าวเท้าขวาในไม้ไผ่ในจังหวะห่าง..... 233
ภาพที่ 4.57	ท่าก้าวเท้าซ้ายในไม้ไผ่จังหวะห่าง..... 234
ภาพที่ 4.58	ท่าก้าวเท้าขวาในไม้ไผ่จังหวะห่าง..... 235
ภาพที่ 4.59	ท่าก้าวเท้าซ้ายข้ามไม้ไผ่ในจังหวะชิด..... 236
ภาพที่ 4.60	ท่าจับมือเป็นคู่ชาย หญิง..... 237
ภาพที่ 4.61	ท่าจับมือเป็นคู่ชาย หญิง..... 238
ภาพที่ 4.62	ท่าจับมือเป็นคู่ชาย หญิง..... 239
ภาพที่ 4.63	ท่าจับมือคู่ชาย หญิงข้ามไม้ไผ่..... 240
ภาพที่ 4.61	ท่าหมุนตัว..... 241
ภาพที่ 4.64	ท่าจับคู่..... 242
ภาพที่ 4.65	ท่าจับคู่..... 243
ภาพที่ 4.66	ท่าจับคู่..... 244
ภาพที่ 4.67	ท่าจับคู่ข้ามไม้ไผ่..... 245
ภาพที่ 4.68	ท่าจับมือสูงระหว่างผู้หญิง..... 246
ภาพที่ 4.69	ท่าจับมือสูงระหว่างผู้หญิง..... 247
ภาพที่ 4.70	ท่าจับมือสูงระหว่างผู้ชาย..... 248
ภาพที่ 4.71	ท่าจับมือสูงระหว่างผู้ชาย..... 249
ภาพที่ 4.72	ท่าจับคู่..... 250
ภาพที่ 4.73	ท่าก้าวกระโดดข้ามไม้ไผ่..... 251
ภาพที่ 4.74	ท่าวงกลมตามเข็มนาฬิกา..... 252

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.75	ท่าเข้าเวทีลานแสดง..... 253
ภาพที่ 4.76	ท่าเตรียม..... 263
ภาพที่ 4.77	ท่ารำดำข้าวในจังหวะห่าง..... 264
ภาพที่ 4.78	ท่ารำดำข้าวในจังหวะห่าง ยกเท้าซ้าย..... 265
ภาพที่ 4.79	ท่าใช้มือซ้อนข้าวในครก (สมมุติพื้นดินเป็นครกดำข้าว)..... 266
ภาพที่ 4.80	ท่าใช้มือซ้อนข้าวในครกมือซ้าย..... 267
ภาพที่ 4.81	ท่าตบมือ ยกเท้าขวา หันหน้าเข้าวง..... 268
ภาพที่ 4.82	ท่าตบมือ ยกเท้าขวา วงกลมตามเข็มนาฬิกา..... 269
ภาพที่ 4.83	ท่าตบมือ ยกเท้าขวา วงกลมทวนเข็มนาฬิกา..... 270
ภาพที่ 4.85	ท่าจับมือขวาผู้แสดงหญิง-หญิง..... 271
ภาพที่ 4.85	ท่าเตรียม..... 272
ภาพที่ 4.86	ท่ารำดำข้าวในจังหวะห่าง เท้าขวาแตะพื้น..... 273
ภาพที่ 4.87	ท่ารำดำข้าวในจังหวะห่าง ยกเท้าขวา..... 274
ภาพที่ 4.88	ท่าใช้มือซ้อนข้าวในครก (สมมุติให้พื้นดินเป็นครกดำข้าว)..... 275
ภาพที่ 4.89	ท่าตบมือ ยกเท้าขวา วงกลมตามเข็มนาฬิกา..... 276
ภาพที่ 4.90	ท่าตบมือ ยกเท้าซ้าย วงกลมทวนเข็มนาฬิกา..... 277
ภาพที่ 4.91	ท่าจับมือขวาผู้แสดงชาย-ชาย..... 278
ภาพที่ 4.92	จับมือซ้ายผู้แสดงชาย-ชาย..... 279
ภาพที่ 4.93	ท่าจบ..... 280
ภาพที่ 4.94	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 1..... 286
ภาพที่ 4.95	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 2..... 287
ภาพที่ 4.96	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 3..... 288
ภาพที่ 4.97	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 4..... 289
ภาพที่ 4.98	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 5..... 290
ภาพที่ 4.99	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 6..... 291
ภาพที่ 4.100	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 7..... 292
ภาพที่ 4.101	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 8..... 293
ภาพที่ 4.102	ลักษณะท่าทางในการแสดง เพลงกล่อมลูก ท่าที่ 9..... 294

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	จังหวะกลองและจังหวะกระทบไม้ไฟ เพลงจ๊วระ	101
ตารางที่ 3.2	จังหวะกระทบไม้ซ้อมข้าว กระทบกับพื้นดิน	136
ตารางที่ 3.3	จังหวะในท่าที่ 3 ที่แสดงจังหวะไม้และท่ารำของมือและเท้า	147

สารบัญแนผนผ้ง

		หน้า
แผนผ้งที่ 3.1	จำลองแบบสทงนที่จ้กการสแดงบนลนบรเวณงนพระนครคีรี	86
แผนผ้งที่ 3.2	สทงนที่น้การสแดงร้ตงบนเวท้	87
แผนผ้งที่ 3.3	สทงนที่แลละต้แห่งขงผู้ร้การทบไม้ผ้	103
แผนผ้งที่ 3.4	รूपแบบแถวท้แอกนเปลงร้การทบไม้ผ้จ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	109
แผนผ้งที่ 3.5	รूपแบบแถวน้ท้เดนกล้บต้วทหุจรงทเวนไม้ผ้	110
แผนผ้งที่ 3.6	รूपแบบแถวการร้การทบไม้ผ้ในล้กษณะเบ้นวงกลมตามเข้มนาพ้กา ตามจ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	111
แผนผ้งที่ 3.7	รूपแบบแถวการร้ท้จ้บคู้แบบทวนเข้มนาพ้กาในจ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	112
แผนผ้งที่ 3.8	รूपแบบแถวน้การร้จ้บม้ือเบ้นคู้ ชาย-ทญ้ง ตรงมุ่มท้ง 4 ต้ัน น้จ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	113
แผนผ้งที่ 3.9	รूपแบบแถวการจ้บคู้ล้องเชนชาย-ทญ้ง ตรงมุ่มท้ง 4 ต้ัน น้จ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	114
แผนผ้งที่ 3.10	รूपแบบแถวท้จ้บม้ือยกสูงเหนือต้ระษ้ผู้สแดงทญ้งอยู่วงน้ ผู้สแดงชาย อยู่วงนอท ในจ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	115
แผนผ้งที่ 3.11	รूपแบบท้จ้บม้ือยกสูงเหนือต้ระษ้ ผู้สแดงชายอยู่วงน้ ผู้สแดงทญ้ง อยู่วงนอท ทวนเข้มนาพ้กา น้จ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด	116
แผนผ้งที่ 3.12	รूपแบบท้เข้า ช้้ผู้สแดงจะเด้นเบ้นวงน้ล้กษณะทวนเข้มนาพ้กา โดยสล้บกัน ระท้ว้ง ทญ้ง-ชาย น้จ้งทเวท้แงแลจ้งทเวช้ด.....	117
แผนผ้งที่ 3.13	สทงนที่น้การสแดงร้ต้ข้าว	141
แผนผ้งที่ 3.14	รूपแบบแถวท้แอกขงผู้สแดงฝ้ายชาย-ทญ้ง	144
แผนผ้งที่ 3.15	รूपแบบแถวท้แอกขงผู้สแดงฝ้ายทญ้ง	145
แผนผ้งที่ 3.16	รूपแบบท้เปล้ยนคู้ขงผู้สแดงฝ้ายทญ้ง ล้กษณะทวนเข้มนาพ้กา	146
แผนผ้งที่ 3.17	สทงนที่น้การสแดงเปลงกล่อมลुक	157